

«Nå må de roe seg.»

OLJE- OG ENERGI-MINISTER MARIT
ARNSTAD OM ENERGI-POLITIKERNE
JAN TORE SANNE (H) OG JENS
STOLTENBERG (AP) TIL DAGSAVISEN.

Innhold:

Bærekraftig kjøpesenter

Ifølge GRIP er de største kjøpesentrene mest miljøeffektive. Kjøpesentrene sorterer søpla og sparer energi, men har fremdeles lang vei å gå for å få mer av persontransporten til og fra butikkene over til kollektivtrafikken.

• side 5

Bilen først i miljøbyene

De norske "miljøbyene" prioriterer fortsatt bilen framfor kollektivtrafikk. Trenden er at byene bygger ut veier, mens kollektivtilbudet står på stedet hvil. Ifølge MD er hovedproblemet at budsjettene til kollektivtrafikk ikke settes opp mot veiprojekter.

• side 8

Skeive tilstander

Bjørn Lomborg, dansk eks-greenpeacer og forfatter av boka «Verdens sande tilstand», får på pukkelen av den internasjonale miljøbevegelsen. Lomborg mener verdens tilstand er god. Miljøbevegelsen mener Lomborg er en oppblåst fuser.

• side 11

Sprøytegift i urin

Barn i amerikanske landbruksdistrikter har sprøytegifter i urinen. Giften er også funnet på barns hender og i boliger. Amerikanske miljø- og helseorganisasjoner er bekymret.

• side 12

18 hull truer vern

Golfere kan bli et dagligdags syn i Søndre Jeløy landskapsvernområde. (Illustrasjonsfoto: Hatte Stiivenius/ Samfoto)

Det lukter golf i Moss. Som så mange andre steder i landet har denne arealkrevende hobbyen økt i popularitet, og nå ønsker golfentusiaster seg sin egen bane midt i et verdifullt landskapsvernområde.

Mye tyder på at golfilhengerne kan få det som de vil. Landskapsvernområdet i Moss er for dyrt å vedlikeholde og kommunepolitikere går inn for å klubbe en 18-hulls perforering av naturvernloven.

• side 3

Gassbruk med positivt fortegn

I norsk sammenheng er Haugesund og Karmøy et unikt område: naturgass brukes i stadig økende grad som energibærere. Gassen erstatter tungolje i fyringsanlegg og diesel i busser og personbiler. Resultatet er miljøgevinst. Selskapet Gasnor ASA mener natur-

gass er det mest kostnadseffektive miljøtiltaket for Norge. Naturvernforbundet støtter ikke bedriftens holdning.

– Gass er en fornuftig midlertidig løsning, men duger ikke på sikt, sier rådgiver Tore Brænd.

• side 4

Natur & miljø Bulletin
utgitt av Norges Naturvernforbund

Redaktør: Tom Erik Økland
Redaksjon: Jens Petter Toldnæs, Kristian Jahre
Adresse: Postboks 342 Sentrum, 0101 Oslo.
Besøksadresse: Skippergata 33
Tlf: 22 40 24 00.
Faks: 22 40 24 10.
Direkte: 22 40 24 + 20 (Økland), 23 (Toldnæs), 24 (Jahre)
E-post: redn@online.no
Neste utgave: 15.1.1999.

Abonnement:
199/år (privatpersoner), 500/år (bedrifter)
Annonser: Tlf: 22 71 92 20.
Faks: 22 71 92 38.
Trykking: Gan Grafisk.
Trykket på 100% resirkulert papir.

Norges Naturvernforbund:
Samme postadresse som N&M Bulletin. Web: <http://www.ngo.grida.no/naturvern>
E-post: naturvern@naturvern.no

norsk fagpresse®

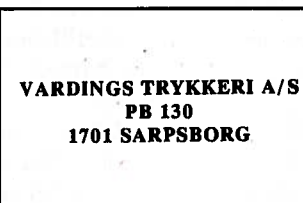
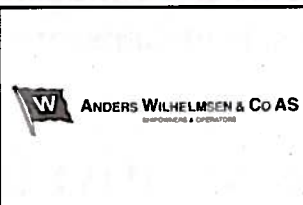
Grønn green, eller?

Igen skaper planer om en golfbane debatt i det norske samfunn. Men denne gangen er det ikke bevaring av matjord som er vernesidas viktigste argument. Moss kommune ønsker nemlig å legge golfbane i et landskapsvernområde. Det vil i tilfelle bli første gang noe slikt skjer i Norge.

Søndre Jeløy landskapsvernområde er vakkert. Det består av flotte herregårder, med tilhørende parkanlegg. Kommunen bruker de store utgiftene til vedlikehold som argument for en golfbane. Golf er nemlig ingen gratis sport, og golfklubber har ofte særdeles god økonomi. Dermed kan de sørge for vedlikehold av området.

En golfbane består av grønt grass, små tjern, sandgroper og velfriserte greener. Tilhengerne av en slik bane bruker forskjønning som argument: en golfbane er pen. Det kan man gjerne mene, men for saken i Moss er argumentet dårlig. Et landskapsvernområde er nemlig vernet fordi landskapet som helhet skal beskyttes for framtida. Da sier det seg selv at enhver forandring vil forringe områdets verneverdi. Dermed faller også kommunens økonomiargument til jorden. For så lenge golfbane innebærer ødeleggelse, er egentlig økonomi uvesentlig.

Mye tyder på at kommunestyret i Moss vil rope et rungende ja til 18 hull på Jeløya. Da bør Fylkesmannen i Østfold sette et definitivt punktum for galskapen.

Innsjutt for skytefeltsaken

Kommentar av Øyvind Antonsen
NATURVERNFORBUNDET I HEDMARK

Kampen om Regionfelt Østlandet er nå i sluttfasen. Forsvarskomiteens innstilling i saken skal komme før jul. Stortinget vil avgjøre saken innen utgangen av januar.

Før Stortingets endelige behandling har Naturvernforbundet fått anledning til å delta i separate, lukkede høringer med forsvarskomiteen og miljø- og energikomiteen.

Regjeringa la fram sin stortingsmelding om saken den 5. november. Det er svært gledelig at regjeringa, etter en samlet vurdering av forsvarsmessige og miljømessige hensyn, ikke ønsker å etablere et nytt større skyte- og øvingsfelt i Hedmark. Norges Naturvernforbund er tilfreds med regjeringas standpunkt, som sier at natur- og miljøvern hensyn bør veie tyngre enn forsvarlets ønsker i denne saken. Regjeringa gir i stedet forsvarsdepartementet i oppdrag «å vurdere begrenset utvidelse i areal og bruk av aktuelle eksisterende skyte- og øvingsfelt i Sør-Norge». Det poengteres at løsningen må være betydelig mindre i omfang og gi mindre negative konsekvenser enn det som er blitt synliggjort gjennom utredningen av de tre alternativene (Gråfjell, Holmsjøen og Graverberget) for Regionfelt Østlandet.

Naturvernforbundet beklager imidlertid sterkt at regjeringa, til tross for at den ikke ønsker å etablere regionfeltet, åpner døra på gløtt for en etablering i Graverberget i Våler, Åsnes og Elverum kommuner, dersom Stortinget vedtar at feltet skal etableres. Regjeringa gir dermed inntrykk av at dette lokaliseringalternativet er mer akseptabelt enn andre.

Naturvernforbundet deler ikke et slikt syn. Uansett lokaliseringalternativ vil ca. 250.000 dekar villmarkspreget natur bli ødelagt eller få sterkt reduserte kvaliteter, og et område på størrelse med Vestfold fylke vil bli sterkt belastet og preget av støy. Ut fra en samlet vurdering av støy, arealinngrep, forurensning til vann og hensyn til vegetasjon, vilt, kulturminner og friluftsliv, kan vi derfor ikke se at det finnes avgjørende forhold som tilsier at et alternativ kan foretrekkes framfor et annet.

Naturvernforbundet mener derfor at den miljømessig eneste akseptable løsningen er at planene for Regionfelt Østlandet skrinlegges for all framtid. Vi har tidligere påpekt at det i stedet bør utredes muligheter for at forsvaret kan bruke skytefeltet i Ålvdalen i Sverige. Regjeringen Bondevik har, i likhet med forrige regjering, dessverre ikke vært villig til å diskutere en slik løsning. Vi finner det direkte påfallende at de politiske myndigheter ikke en gang er villige til å få dette alternativet utredet.

Det kan dessverre ikke tas for gitt at stortingsflertallet vil følge regjeringen i skytefeltsaken. For alle som arbeider for å forhindre etablering av feltet, er det derfor svært viktig å opprettholde presset. Det er stor motstand mot regionfeltet i Hedmark. En rekke aktører, som naturvern- og friluftslivorganisasjonene, næringsorganisasjonene i landbruket, kommunene, et stort flertall av de politiske partiene og andre står samlet bak et krav om å ikke etablere feltet. Det har utvilsomt vært en styrke for motstandsbevegelsen at den har maktet å framstå samlet, og unngått en ødeleggende kamp mellom de berørte regionene.

Verneområde kan få banesår

I Moss ønsker man å bygge golfbane i Søndre Jeløy landskapsvernområde. Saken har stor prinsipiell betydning, ettersom området er vernet med hjemmel i lov om naturvern.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

Miljøvernleder i Moss kommune, Ola Vahl, bekrefter overfor N&M Bulletin at kommunen har bevilget penger til planlegging av 18 hulls golfbane på Jeløya utenfor Moss, nærmere bestemt i Søndre Jeløy Landskapsvernområde. Fylkesmannen i Østfold har tidligere sagt nei til golfbane i området. Likevel ønsker Moss kommune å se på mulighetene.

– Det er riktig at vi vurderer det sammen med andre områder i Østfold, men vi har ikke hatt noen konkret sak til behandling, sier Vahl.

Arvesølv i Moss

Søndre Jeløy landskapsvernområde er omtalt som arvesølv i Moss. Området, som består av staselige herregårder fra det forrige århundre, utgjør et meget spesielt kulturlandskap. Dette kan imidlertid vise seg å bli et tveegget sverd for dem som øns-

ker å bevare området. Det koster for mye penger.

– Området består av edelløvskog, parkanlegg og herregårder med alleer som viktige elementer i landskapet. Dilemmaet er at et slikt landskap krever mye vedlikehold. Det koster penger å holde alleer og bygninger i orden. De fleste av grunneierne ser på et golfanlegg som en mulighet til å finansiere dette vedlikeholdet, sier Vahl.

Opp før valget?

Saken om mulig golfbane på Jeløya har engasjert folk i Moss. Men stadig er det tilhengerne som har lagt seg mest i selen. Bjørn Svendsen leder en frivillig gruppe golfentusiaster som arbeider for saken. Mye tyder på vellykket lobbyvirksomhet så langt. De fleste politikerne i Moss ønsker seg nå golfbane på Jeløya. De klare politiske signalene gjør at Bjørn Svendsen ønsker å få saken opp til endelig behandling før neste valg.

– Vi ser problemet med de eksisterende vernebestemmelsene. Vi tror likevel at gårder og parker blir bedre ivaretatt med en golfbane i området, sier han.

Må finnes andre områder

Per Bing i Naturvernforbundet i Østfold mener tilhengerne argumenter, om lite penger til vedlikehold, er fulle av hull.

– De fleste av grunneierne har visst hvilke betingelser de tok over eiendommene på. Det må da gå an å få til en golfbane et annet sted enn midt i et verneområde, sier han.

Bing viser til et foreslått område ved Mosseporten. Det hadde, i tillegg til å spare et vernet område, ikke skapt nye trafikkproblemer i Moss.

– Det har ikke vært så stor interesse fra golferne når det gjelder dette området. Det er kanskje ikke like stas å ha E6 som nærmeste nabo, men det er et langt mer miljøvennlig alternativ, sier Bing.

▼ fakta

• Landskapsvernområder er større eller mindre områder med natur- og/eller kulturlandskap, som med hjemmel i lov om naturvern er vernet mot inngrep som i vesentlig grad kan endre landskapets karakter.

• Vernet praktiseres ikke så strengt som i et naturreservat, da det primært er landskapet som helhet og ikke enkelte arter som skal beskyttes. Tradisjonell næringsmessig utnyttelse, som jord- og skogbruk, kan som regel drives som før.

Kun 7,50 for et nummer!

Kjenner du noen som fortjener Norges største miljøavis i julegave?

Et gaveabonnement på Natur & miljø Bulletin koster kun 199 kroner per år.

Ring 22 40 24 00 for bestilling.

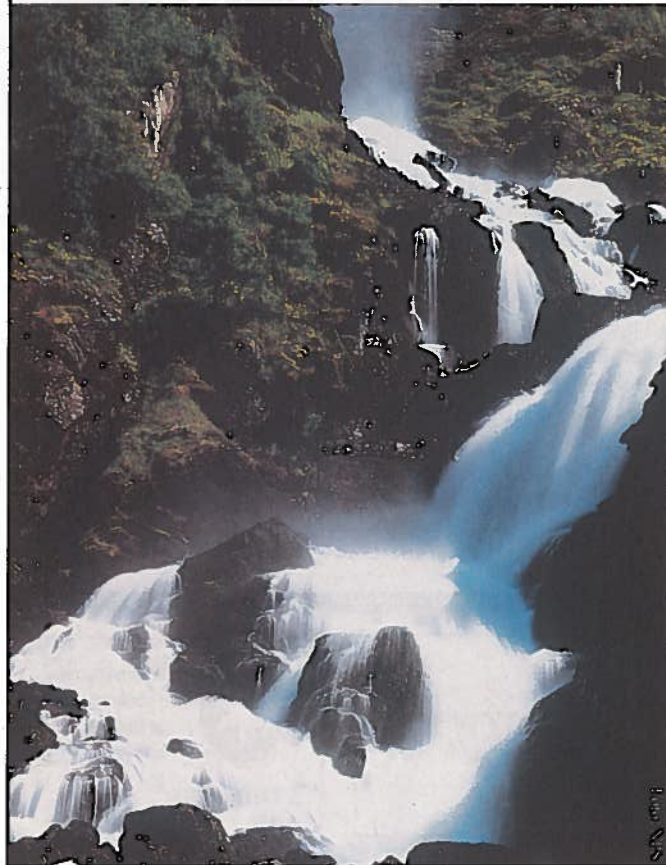

LA 21 VISJON FOR OSLO

- Vi skal overlevere byen til neste generasjon i en bedre miljøtilstand enn vi selv overtok den.
- Vi arbeider for å gjøre Oslo til Europas miljøby i år 2000.

Byrådsavdeling for miljø og samferdsel.

DET ER FORSKJELL PÅ STRØM

Oslo Energi lanserer Miljøstrøm. Som første kraftleverandør i Norge, går Oslo Energi ut med et tilbud som garanterer kundene energi produsert av rene og fornybare energikilder. I samme øyeblikk du bruker strøm, vil tilsvarende mengde kraft bli matet inn på nettet fra et produksjonsanlegg som er basert på fornybar energi.

**Bestill Miljøstrøm på gratis
grønt nummer 800 81 115.**

Vi produserer bare ren, fornybar energi.

Oslo Energi

www.oslo-energi.no

Grønn gass i Haugesund

Firmaet Gasnor ASA leverer i dag mer enn 340 GWh kraft i form av gass. Gassen går direkte til forbruker, og har gitt betydelige kutt i utslipp fra fyringsanlegg.

N&M Bulletin
TOM ERIK ØKLAND

Bedrifter og offentlige institusjoner på Karmøy og i Haugesundsområdet nyter i dag godt av Gasnors rørsystem. Gassen tappes fra rørledningen som strekker seg fra Kårstø via Karmøy til kontinentet. Industri, som Hydro Karmøy, fiskeforproducenten BioMar og sildeoljeproducenten Silfas, er knyttet til rørledningen. I 1997 fikk også fastlandet gassrør, bedriften Umoe Haugesund og fylkessjukehuset var først ute med tilkobling. Energimengden som leveres i dag utgjør noe over halvparten av Alta-kraftverkets produksjon.

Mindre utslipp

Siden naturgassen i hovedsak erstatter tungolje i fyringsanlegg, har prosjektet gitt mindre utslipp i Haugaland-distriktet. 25 000 tonn mindre CO₂, 510 tonn mindre SO₂ og 65 tonn mindre NO_x per år er resultatet hittil.

I tillegg brukes gass i stadig økende grad som drivstoff for den lokale bil- og bussparken.

Naturgass er sannsynligvis det mest kostnadseffektive miljøtiltaket i Norge i dag, mener Leiv Arne Marhaug i Gasnor.

Han peker på at Gasnors kunder opplever klare miljøforbedringer kombinert med lavere driftskostnader når man går over til gass som energibærer.

Tore Brænd, energikonsulent i Naturvernforbundet, er ikke helt enig med Marhaug:

– Vi er kritisk til bruk av fossilt brennstoff. Det er ikke bærekraftig på lenger sikt, men kan brukes midlertidig.

Brænd mener det er positivt at gassinallasjoner fører til

fleksible løsninger, bygd på vannbåren varme.

– Senere kan kjelene for eksempel bygges om til bioenergi, sier Brænd.

Kommunen positiv

Haugesund kommune støtter opp om Gasnors virksomhet. De har lansert "Naturgassbyen Haugesund".

I miljøplanen vår har vi blant annet med at vi skal bidra til at naturgass erstatter diesel i busser og personbiler. Dessuten skal vi bidra til at oljekjeler byttes med gassbrennere, og vi binder oss også til å bruke gass som varmekilde i kommunale bygninger, forklarer miljøvernleder Stål Alfredsen i Haugesund kommune.

Haugesund kommune ser på gasssystemet som positivt, særlig i de tilfellene hvor gass erstatter tungolje som brensel.

– Ser kommunen negative konsekvenser av gass som energibærer?

– I enkelte tilfeller erstatter gass elektrisitet til oppvarming. Det er ikke nødvendigvis positivt, men s.....ett i lys av at vi importerer noe kullkraft fra Danmark, er det ikke veldig negativt heller, mener Alfredsen.

Gasnor er ikke interessert i å si noe detaljert om prisnivået på gassleveransene.

– Vi vurderer prisnivået på hver enkelt leveranse ut fra investeringene bedriften må gjøre for å gå over til gass. Deretter priser vi oss slik at vi er billigere enn eksempelvis tungolje, sier Marhaug.

I fjor gikk Gasnor med et overskudd på drøyt åtte millioner kroner.

Kjøpesenteret – størst er best

Hvor miljøvennlig er det å handle julegaver på kjøpesenter? Skal en tro på resultatene i en ny GRIP-undersøkelse er de største kjøpesentrene best på miljø. Nærbutikken er ikke med i regnestykket.

N&M Bulletin
RUTH SCHUKALLA

«Hvor miljøeffektive er norske kjøpesentre?» GRIP (Senter for bærekraftig produksjon og forbruk) spurte 45 senterledere. 29 av dem svarte.

– Resultatet viser at de største sentrene er best og mest profesjonelle på miljø. Likevel har alle sentre et potensial i å etablere bedre miljøstyring. De som har kommet lengst er eid eller drevet av Olav Thon Gruppen, sier Eystein C. Husebye, rådgiver i GRIP.

Avfall, energi, innkjøp

Alle senterledere skrev at de tilbyr leietakere kildesortering og mange hadde klart å redusere avfallsmengdene. En fjerdedel sorterte imidlertid bare ut papir. Halvparten hadde tre fraksjoner, Lørenskog Storsenter hadde seks, Futura senter i Kristiansund sju og Lagunen i Bergen ni fraksjoner.

Svarene i undersøkelsen tyder på at mange kjøpesentre er bevisste energisparere. Strandtorget Kjøpesenter i Lillehammer har for eksempel redusert energiforbruket med 30 prosent. De

fleste oppga også at kjøpesentret la vekt på miljøeffektive rensemetoder. I tillegg har mange sentre satt seg som mål å stille miljøkrav til innkjøp av varer og tjenester til senteret og å øke personalets miljøkunnskaper.

Transport grønn nok

Noe oppsiktsvekkende er det at få sentre oppga det som ønskelig å få flere ansatte i senteret til å velge miljøvennlige reisemåter: nesten 70 prosent av de spurte mente at det ikke var aktuelt. Derimot mente hele 75 prosent at de allerede hadde gjort det lettere for kundene å bruke miljøvennlige transportmidler til kjøpesentret.

– Vår oppfatning er at dette er et område med forbedringspotensial for svært mange sentre. Til de fleste store sentre ankommer 80-95 prosent med egen bil, skriver GRIP i en kommentar.

Fra miljøvernhold hevdet det blant annet at kjøpesentrene medfører økt bilbruk. Det er ikke sikkert, mener Eystein C. Husebye i GRIP:

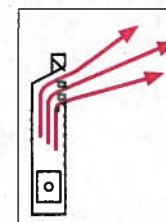
– Samlokaliseringen av mange butikker kan medføre mindre varetransport. Også kundene bruker muligens mindre bil til å kjøre til ulike butikker og lete etter parkeringsplasser. Han nevner at det finnes kjøpesentre der en lett kan reise kollektivt, for eksempel Ski Storsenter som ligger ved jernbanestasjonen. Diskusjonen om kjøpesentre dreier seg mer om ideologi enn om miljøvern, sier han.

Miljøvennlig julegave

Til samvittighetsfulle miljøvernere anbefaler Husebye å gjøre som Miljøheimevernet sier: å finne på ikke-materielle julegaver. Det finnes foreløpig ikke så mange kjøpesentre der du får slike tilbud.

SIEMENS

Varmen som får deg til å trives

Varmeutslippet i fronten presser varmluften ut i rommet, det gir trivsel og behagelig inneløst klima.

Siemens gjennomstrømningsovn har utslipp av varmluften i fronten. Denne løsningen gir deg flere fordeler: Du oppnår en gunstigere varmefordeling i rommet, og mindre varmetap når ovnen er montert under vinduet. Ovnen er utstyrt med lydløs elektronisk termostat, og kan leveres med spareplugg med

3 programmer for temperatursenking. Da sparer du energi uten at det går utover varmekomforten. Siemens har løsninger for alle rom, også bad og barnerom. Dessuten er ovnene enkle å montere. Vil du vite mer? Be om «Den lille boken om varmeovner» fra Siemens!

Siemens A/S
Divisjon Elektrovarme
Bratsbergv. 5
7005 Trondheim
Tlf. 73 95 90 00

Siemens
Ren energi, ren design

HVA KAN VI GJØRE FOR DEG?

Vi kan beregne, prosjektere, levere og montere:

- * Kjøleanlegg
- * Luftkondisjoneringsanlegg
- * Kjøleanlegg/-rom
- * Fryseanlegg/-rom
- * Varmeputeanlegg
- * Prosesskjøleanlegg

Vi utfører utbedringer, reparasjoner og vedlikehold på alle typer anlegg som nevnt ovenfor, samt ventilasjonsanlegg og airconditionanlegg på biler.

AKF a/s

ble startet i 1983 av Tor Martinsen og Kaj Nordtvedt. I dag består bedriften av 5 personer, alle med fagutdannelse innen kuldetechnik. Vi holder til i egne lokaler, sentralt beliggende i Oslo.

Hvorfor velge AKF a/s:

- * Fordi AKF a/s kan levere totalprosjekter
- * Fordi AKF a/s er raske
- * Fordi AKF a/s er fleksible
- * Fordi AKF a/s er kostnadseffektive
- * Fordi AKF a/s tar ansvar

Noen av våre kunder:

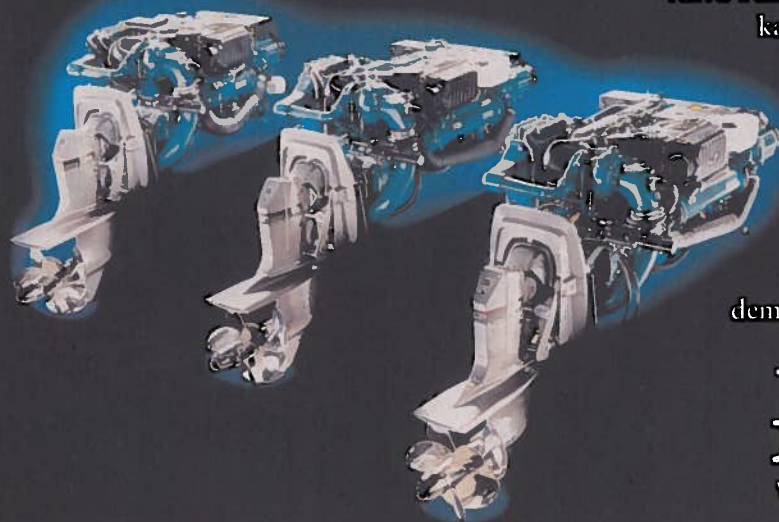
- * DNB
- * DENOFA
- * TELENOR
- * LUTTEKNIKK
- * STK ALCATEL
- * RIKSARKIVET
- * STATNETT
- * SHELL
- * ALLERS

**Aircondition,
Kjøle og Frys a/s**

Enebakkvn. 31, 0657 Oslo - Tlf. 22 67 22 00 - Fax 22 67 40 25

DIESELERIEN SOM UTKONKURRERER BENSINMOTORENE

Volvo Pentas unike KAD-serie - så avansert at den kan legge sammenlignbare bensinmotorer i kjølevannet. De er kompakte, stillegående og økonomiske - og passer i planende bater fra 20 til 40 fot. Med mer dieselerfaring enn noen annen, tilbyr Volvo Penta i tillegg et profesjonelt og kunnskapsrikt servicenett hvor hen du setter kursen. Du finner dem i telefonkatalogens "Gule Sider".

**VOLVO
PENTA**

Volvo Penta Norden AB
1411 Kolbotn

**Få varmt vann
til alle i jula!**

MILJØDUSJEN

**NÅ
KUN
Kr. 149,-**

Hos din nærmeste
VVS-forhandler

• Den trinnløse reguleringen av vannstrålen og massasjedusjen er vi alene om.

• Nå sparer du opptil 50% av vannforbruket uten å merke det.

• Varmt vann nok til hele familien.

• Den optimale løsning for privatbolig, hytter, hoteller m.m.

MultiShower leveres som hvitt, krom og gull.

BEST I TEST

Testet hos
Norsk
Byggeforskningsinstitutt.
Forholdene: Vann og
energiforbruk opp mot
dusjkomfort.

MULTISHOWER

Kontakt din VVS-forhandler eller
Bjørn's VVS Produkter AS

Telefon 63 95 41 00 - Faks 63 95 41 10

Mens vi venter på bussen

I den belgiske byen Hasselt har innbyggerne fått gratis buss istedenfor nye veier. I de norske «miljøbyene» har bilen fortsatt førsteprioritet.

N&M Bulletin
RUTH SCHUKALLA

I forrige Bulletin skrev vi om den belgiske byen Hasselt som sparer penger på å la bussene kjøre gratis istedenfor å bygge en ny motorvei. I Norge må vi antakelig vente lenge på både trafikk-revolusjon og gratisbuss.

I miljøbyen Fredrikstad er andelen kollektivreisende fem prosent, og det er lite håp om at det vil bli færre bilister i nærmeste framtid. I likhet med de andre miljøbyene har kommunen prioritert vegbygging i årene som

kommer. I en midlertidig evalueringsrapport for miljøbyprosjektene skriver Miljøverndepartementet om Kristiansand at «de statlige rammebetingelsene på samferdselssektoren nå ikke er gode nok til å utvikle en tilfredsstillende kollektivtransport». Selv om Kristiansands kollektivtransport økte med 30 prosent i en forsøksperiode fra 92-94, stagnerte kollektivtrafikken da forsøksperioden var over. Også i Tromsø er strategien «utbygging av vegkapasiteten og minimal satsing på miljøvennlig transport»: «Kollektivtransporten i

Tromsø har i de siste årene tapt terreng i forhold til bilen. Forholdene for fotgjengere og syklistene må sies å være dårlige, med svakt utbygd nett av fortau, gang- og sykkelveger», heter det i rapporten.

Liten interesse

– Det har vært liten interesse for kollektivtransport. Dette har snudd seg i løpet av miljøbyprogrammet, blant annet ved hjelp av koordinatorene for kollektivtransport i byene. Problemet her i Norge er at pengene til kollektivtransport ikke blir vurdert opp mot veiutbygging. Vi har ingen samlet vurdering av transportløsningene i byene, sier rådgiver Kjell Spigseth ved avdeling for by-, areal- og transportplanlegging.

Han setter sin lit til at Statens Vegvesen nå har fått et større ansvar for planlegging av kollektivtrafikk. I tillegg har Samferdselsdepartementet satt i gang en utredning om kollektivtrafikkens forvaltning. Spørsmålet er om kollektivtransporten er fornuftig organisert.

Buss framfor bru

Selv om Hasselt er et ukjent begrep i Norge, finnes det muligens en mini-variant på Sørvestlandet. Takket være flere bussavganger fra Stavanger til øya Hundsvåg har antall kollektivreisende økt betydelig. Gratis er bussene ikke, men de går hvert femte minutt.

– Vi hadde planer om en større boligutbygging på øya, og det viste seg at det ikke var kapasitet nok på den eksisterende broen. Derfor prioriterte vi buss og sykkel framfor bil, forteller miljøvernleder i Stavanger, Olav Stav.

Det tre-årige prosjektet startet i mai i år. Ifølge et anslag vil antall busspassasjerer øke med 20-40 prosent. Om Hasseltmodellen mener han:

– Det er klart at vi må være villige til å tenke annerledes. Mange plasser er kollektivtransporten ikke god nok som alternativ til bil. Frekvens og pris er avgjørende. Det er mulig at billig buss er et alternativ, men helt gratis? Jeg vet ikke.

I dag koster billetten fra Stavanger til Hundsvåg 17 kroner. ■

STAVANGER KOMMUNE Kommunalavdeling teknisk drift

«Det fysiske, kjemiske og biologiske miljøet i Stavanger skal utvikles slik at det fremmer god helse, trivsel, sikkerhet og godt sosialt miljø for byens befolkning.»

Stavanger skal løse sin del av de nasjonale og globale miljøvernproblemer.»

(Hovedmålsetting i kommunens Miljø- og Naturressursplan)

Vi omsetter denne målsettingen i praksis mht.:

- * Sikker og god vannforsyning
- * Sikring og forbedring av vannresipientene
- * Pleie av vannressursene for rekreasjonsformål
- * Trafikksikkerhet og veimiljø
- * Gjennomføring av gatebruksplaner
- * Framtidsrettet avfallshåndtering

Vi holder byen i drift!!

HEMNES
KOMMUNE

Apotekene
i Trøndelag

Om du ikke ser adressen
for bare trær, gjentar vi:
<http://www.norske-skog.com>

Statkraft

www.statkraft.no

www.statnett.no

www.lysline.no

Bruker du opp reklamebudsjettet ditt på å treffe flere enn du har behov for?

Telefon: 22 54 98 50. Internett: www.fagpressen.no

fagpressen[®]

NORGES MEST TREFFSIKRE MEDIEKANAL

Verdens tilstand fortegnet

Bjørn Lomborg har skapt debatt om verdens miljøtilstand. Miljøvernere og vitenskapsfolk tilbakeviser at det går så bra med miljøet som Lomborg vil ha det til. Resonnementene og regnestykkene holder ikke mål, mener kritikerne.

N&M Bulletin
RUTH SCHUKALLA

I forrige N&M Bulletin skrev vi om boka «Verdens sande tilstand», der Bjørn Lomborg gir sine motstandere en skikkelig lekse. Det er ikke gjort i en håndvending å sette seg inn i 300 siders statistikk, fagstoff og referanser. Tilsynelatende veldokumentert påstår han blant annet at luft og vann blir stadig mindre forurenset.

– Lomborg underbygger denne påstanden med det vi alle vet: nemlig at den lokale luftkvaliteten i mange av storbyene i rike land er sterkt forbedret. Også vannkvaliteten i elvene som renner gjennom byene er blitt bedre i løpet av dette århundret. Dette er de miljøproblemene som har latt seg løse gjennom «pipe- og rør-tiltak», jennom bedre offentlig renovasjon og gjennom overgangen fra kull- og vedfyring til olje, gass, strøm eller fjernvarme. Det er de usynlige, globale, og på lang sikt alvorligere forurensningene som øker, for eksempel

klimagasser og organiske miljøgifter, sier Jon Hille etter å ha lest en kortversjon av argumentene i den danske avisen Politiken.

– Oppblåst sitatsvindel

I Danmark, der Lomborgdebatten har pågått en stund, har de fleste av Lomborgs argumenter blitt hudflettet som løgn, vrøvl og sitatfusk.

– Lomborg fusker med andre forskeres resultater. Han blåser seg opp til å skrive om noe han ikke har giddet å sette seg inn i. Og han refererer til forfattere som ikke oppgir sine kilder, sier leder i Greenpeace Danmark, Nils Bredsdorff i en redegjørelse.

Det har falt mange tungt for brystet at Lomborg advarer mot å redusere bruken av pesticider i landbruket. Det vil øke kreftdødeligheten, mener han, fordi grønnsakene blir dyrere. Den danske miljøvernministeren Svend Auken gir denne kommentaren:

– Pesticider har en lang rekke skadevirkninger på mennesker, dyr og planter som gir gode

grunner til å bruke dem så lite som mulig.

– Lomborg lyver. Det er mye som er fordreid i boka hans, og ofte fortelles ikke hele historien, sier Nils Peter Nissen i Grøn Information.

– Ekstremt fortegnet

– Påstanden om at «verden er et bedre sted» er ekstremt fortegnet, sier Steinar Lem i Framtiden i våre hender. Han mener at Lomborgs påstander er useriøse. Lomborg bagatelliserer store miljøproblemer som drivhuseffekten. Han gir urealistiske anslag og utøver tilfeldig og dårlig skjønn, mener Lem.

– En mann som Lomborg er farlig. Ikke fordi han rører ved vedtatte myter, men fordi han uttaler seg som fagmann. Så dytter han meninger på miljøbevegelsen og forskere som de ikke har og skaper et bilde av virkeligheten som ikke stemmer. Det er klart at Lomborg gripes begjær-

lig av alle som ønsker at den økonomiske utviklingen skal gå som før uten å ta økologiske hensyn.

Worldwatch holder på sitt

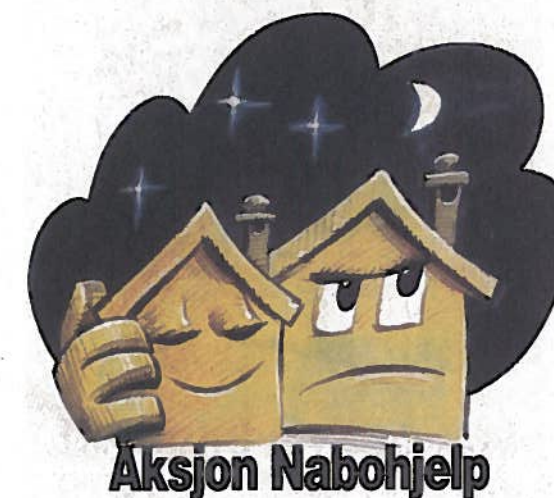
Worldwatch Institute, som får flengende kritikk av Lomborg, holder på sitt.

– Kornproduksjonen per innbygger har sunket kraftig, sier Brian Halweil ved Worldwatches hovedkontor i Washington til N&M Bulletin.

– Selv om vi har klart å møte noen typer ressursknapphet med økt produksjon, spørs det om framtidens matvareproduksjon kan holde tritt med en betydelig befolkningsvekst, sier han.

Som et eksempel på at matvaresituasjonen er blitt verre nevner Halweil at det bare finnes halvparten så mye matjord per verdensborger som i 1950, og at vannforsyningen per person er redusert med cirka 75 prosent siden samme tid.

Med enkle midler og gode naboer kan du sikre deg mot innbrudd

POLITIET

Stolt-Nielsens Rederi A/S
A subsidiary of Stolt-Nielsen S.A.

Sprøytegift på barnehender

Helse- og miljøorganisasjoner i USA frykter at barn i landbruksdistrikter kan bli alvorlig syke av sprøytemiddelforurensing. Rester fra sprøytegifter er blant annet funnet i barns urin.

N&M Bulletin
RUTH SCHUKALLA

Amerikanske miljø- og helseorganisasjoner ble bekymret da Natural Resources Defense Council (NRDC) la fram rapporten «Trouble on the Farm: Growing Up With Pesticides in Agricultural Communities». Her

går det frem at barn på amerikanske bondegårder har fått giftige sprøytemidler på hendene. Også i stuene er det funnet sprøytemiddelrester. I et brev til amerikanske myndigheter ber de om «å ta hensyn til barnas spesielle eksponering for sprøytemidler ved fastsettelse av såkalt sikre toleransegrenser». 50 org-

anisasjoner hadde undertegnet brevet.

Gift i stua

Ifølge NRDCs rapport er barn i landbruksdistrikter er spesielt utsatt for sprøytemidler:

- Sprøytegiften atrazin ble funnet i alle våningshus i Iowa som var med i undersøkelsen. I vanlige boliger var andelen bare fire prosent.

- Forskerne fant fosfatorganiske sprøytegifter på barnas hender i mengder som kan overskride myndighetenes sikkerhetsgrenser.

- To av tre barn av jordbruksarbeidere hadde et stoffskiftepro-

dukt av fosfatorganiske pesticider i urinen. Til sammenligning er slike funn bare gjort hos fire av ti ikke-gårdsbarn

I Norge

En norsk undersøkelse, gjennomført av Statens Arbeidsmiljøinstitutt i 1996, konkluderte med at det ikke fantes noen årsakssammenheng mellom bruk av plantevernmidler og helseskader hos barn. Selv om studien viste at det fantes visse sammenhenger mellom sprøytemiddelbruk og enkelte kreftformer, mente forskerne at det ikke var noe bevis for at barn av norske bønder var sykere enn andre. ■

«Rettferdig handlet kaffe»

Fair Trade er en innkjøpsordning som sikrer kaffe-bønder i utviklingsland en minimumspris på kaffen de produserer, selv om prisen på verdensmarkedet synker til et svært lavt nivå.

Max Havelaar er en internasjonal, ideell organisasjon som er bindeleddet mellom bondene og kaffeimportørene.

A/S Pals er sertifisert som leverandør av Fair Trade-kaffe i Norge. Kaffen vi benytter er importert fra Peru og Guatemala.

Brent og distribuert av

Se etter elefantmerket neste gang du skal kjøpe kaffe!